

Til Børne- og Ungeudvalget, Københavns Kommune

Hørings svar fra Frie Børnehaver og Fritidshjem til Københavns kommunes Børne- og Ungeudvalg om 'Folkeskolereformen – Faglig udmøntning'.

Frie Børnehaver og Fritidshjem har modtaget 'Folkeskolereformen – Faglig udmøntning', som er sendt i høring af Københavns Kommunes Børne- og Ungeudvalg. Frie Børnehaver og Fritidshjem vil gerne takke for muligheden for at give vores synspunkter til kende. Vores synspunkter er kort sammenfattet nedenfor, og derefter uddybet på de følgende sider.

Resumé

Frie Børnehaver og Fritidshjem opfordrer til, at

- ☒ Sætte mere fokus på pædagogiske krav om mål i folkeskolen, så pædagogikkens rolle styrkes i den nye folkeskole.
- ☒ Paraplyorganisationerne inddrages i forbindelse med, at kommunen fastlægger de nærmere rammer for samarbejdet mellem skoler og fritidshjem.
- ☒ Skolerne opfordres til at placere flere aktiviteter på fritidshjemmene, fx inden for den understøttende undervisning.
- ☒ Opstille klare rammer for brugen af frivillige i folkeskolen så der bliver tale om et supplement til det professionelle personale, og ikke et alternativ.
- ☒ Inddrage fritidshjem og fritidsklubber i forbindelse med, at der skal udbydes nye valgfag.
- ☒ Sikre mere indflydelse til det pædagogiske personale i skolebestyrelserne.
- ☒ Inddrage fritidspædagogerne mere aktivt i skole-hjem samarbejdet.
- ☒ Overveje hvordan pædagogisk personale, som er ansat i selvejende institutioner, sikres medindflydelse, når de arbejder på skolerne.

Landsforeningen Frie Børnehaver og Fritidshjem – Klerkegade 10B – 1308 København K Tlf.: 33148890 – E-mail: info@frie.dk – www.frie.dk

Mere fokus på pædagogiske krav og mål

Helt overordnet, så savner Frie Børnehaver og Fritidshjem, at kommunen opstiller klare krav til og mål for den pædagogfaglige indsats i folkeskolen. Frie Børnehaver og Fritidshjem er bekymret for, at den manglende fokus på den pædagogfaglige indsats betyder, at pædagogikken nedprioriteres, og at det pædagogiske personale i stedet fungerer som en slags 'nødhjælp', og ikke en pædagogisk kompetence, som styrker grundlaget for indlæring.

Den foreløbige forskning i brugen af fritidspædagoger i folkeskolen peger netop på denne risiko.

Eksempelvis konkluderede rapporten *Evaluering af heldagsskoler*, som blev udarbejdet i 2012 til Undervisningsministeriet af analysefirmaet Rambøll, at

"i forhold til pædagogernes rolle på skolerne er det Rambølls vurdering, at det er svært for pædagogerne at komme ind i lærerens klasseværelse og kræve et ansvar, der reflekterer pædagogens faglighed. I mange tilfælde vil pædagogen – lettere karikeret – sidde og vente på, at en social katastrofe indtræffer eller alternativt gå læreren til hånde ved at hjælpe med praktiske opgaver."

Det vil ikke kun betyde, at børnene mister et vigtigt pædagogfagligt tilbud, men også være spild af pædagogernes faglige ressourcer. Desuden ved vi fra de hidtidige erfaringer med 'samtænkningen' og 'stærkt samarbejde', at dette netop har fungeret bedst, når der har været tale om et ligeværdigt samarbejde mellem lærere og pædagoger, hvor pædagogerne har kunnet bringe deres pædagogfaglige viden i spil.

Frie Børnehaver og Fritidshjem ser mange muligheder for at bringe de pædagogfaglige kompetencer i spil, ikke mindst i forhold til, at pædagogerne kan varetage den 'understøttende undervisning' i folkeskolen. Det kræver imidlertid, at såvel kommune som skoleledelse anerkender den pædagogiske læring som vigtig, ligesom at man er opmærksom på, at der lokalt afsættes forberedelsestid til, at lærere og pædagoger kan planlægge aktiviteter i fællesskab.

Frie Børnehaver og Fritidshjem vil derfor kraftigt opfordre Københavns Kommune til at opstille krav til og mål for den pædagogiske indsats i folkeskolen.

Paraplyorganisationer bør inddrages i det fremtidige samarbejde mellem skoler og fritidshjem

Kommunen skriver, at det fremtidige samarbejde mellem skoler, fritidshjem og fritidsklubber vil blive behandlet af Børne- og Ungeudvalget som en selvstændig sag i begyndelsen af 2014. Frie Børnehaver og Fritidshjem opfordrer til, at kommunen i den forbindelse også inddrager paraplyorganisationerne. Desuden opfordrer Frie Børnehaver og Fritidshjem til, at kommunen tydeliggør, hvordan de pædagogtimer, som fjernes i fritidsinstitutionerne, bliver anvendt i folkeskolen.

For Frie Børnehaver og Fritidshjem er det afgørende, at tage udgangspunkt i børnene. Derfor opfordrer Frie Børnehaver og Fritidshjem kommunen til at være særligt opmærksom på børn på privatskoler, som ikke bliver omfattet af den øgede åbningstid i folkeskolen, men til Landsforeningen Frie Børnehaver og Fritidshjem – Klerkegade 10B – 1308 København K Tlf.: 33148890 – E-mail: info@frie.dk – www.frie.dk

gengæld mister pasningstimer i fritidshjemmet. Frie Børnehaver og Fritidshjem opfordrer, at kommunen sikrer, at ingen børn kommer i klemme grundet de ændrede åbningstider.

Udnyt fritidsinstitutionernes fysiske rammer i skoledagen

Kommunen skriver i sit oplæg, at lektiehjælp og faglig fordybelse for 0.-3. klasse organiseres under skolen, men placeres på KKFO/fritidshjem frem til næste folketingsvalg. Frie Børnehaver og Fritidshjem opfordrer kommunen til, i langt højere grad end hidtil, at overveje muligheden for permanent at placere flere af skolens aktiviteter i fritidsinstitutionerne.

Ud over lektiecaféer vil det være helt oplagt, at fritidshjemmene også bruges som arena for nye læringsformer og for den understøttende undervisning – især for de undervisningsopgaver, der har et bredere sigte som eksempelvis opgaver, der skal styrke elevernes læringsparathed, sociale kompetencer, alsidige udvikling, nysgerrighed for ny viden, motivation og trivsel.

Samtidig viser undersøgelser, at en af pædagogernes store styrker netop er at kunne bryde med klasseværelsets faste rammer og tænke i såkaldte 'autentiske læringsmiljøer', hvor man i langt højere grad gør brug af fx udendørsarealer i læringsammenhænge.

Alternativet kan være, at fritidshjem og klubber står tomme mange timer om dagen, mens skolerne kæmper med pladsproblemer. Det gælder særligt de københavnske folkeskoler, der ofte ligger i tæt bebyggelse, hvorfor det er vanskeligt at udvide de fysiske rammer. Såfremt det er påkrævet, kan Kommunen søge dispensation fra Undervisningsministeriet, med henvisning til, at netop København står over for særlige udfordringer med hensyn til de fysiske rammer.

Klare retningslinjer for brug af frivillige i folkeskolen

Københavns Kommune beskriver sine tanker om "Den åbne skole", herunder at skolerne fremover bør samarbejde mere med det lokale foreningsliv og de kommunale ungdomsskoler, i udviklingen af nye læringsformer og arenaer.

Frie Børnehaver og Fritidshjem finder det helt naturligt, at folkeskolen har tæt samarbejde med det omkringliggende civilsamfund, fx spejder- og idrætsklubber. Samtidig er det dog helt afgørende, at en øget inddragelse af frivillige foreningsfolk sker som et supplement til – og ikke et alternativ til – den faglige ekspertise, der findes hos lærere og pædagoger.

Frie Børnehaver og Fritidshjem frygter, at hvis ikke der sættes klare regler for brugen af frivillige i undervisningen, kan eksempelvis ressourcehensyn betyde, at skolerne gør brug af frivillige på bekostning af uddannet pædagogpersonale.

Frie Børnehaver og Fritidshjem opfordrer derfor Københavns Kommune til at formulere klare retningslinjer for brugen af frivillige i folkeskolen, så det frivillige engagement i folkeskolen ikke sker på bekostning af fagligheden, men tværtimod er med til at styrke fagligheden. Landsforeningen Frie Børnehaver og Fritidshjem – Klerkegade 10B – 1308 København K Tlf.: 33148890 – E-mail: info@frie.dk – www.frie.dk

Lad fritidshjem og fritidsklubber udbyde valgfag

Kommunen lægger op til, at skolerne får brede rammer til at tænke nye og anderledes valgfag. Kommunen nævner blandt andet muligheden for, at ungdomsskolerne kan byde ind med forslag til nye valgfag. Frie Børnehver og Fritidshjem mener, at det vil være helt oplagt, at kommunen her også indtænker fritidshjem og fritidsklubber, da netop fritidsinstitutionerne har erfaringer med at tænke i anderledes baner og på tværs af de traditionelle faggrænser. Det kunne fx være i forhold til kreative og musiske fag med fokus på at styrke den enkeltes oplevelse af egen kunnen, og dermed indlæringskompetencerne. Samtidig vil det give en øget forståelse for, at faglig kunnen varierer fagene imellem. Derudover vil det være oplagt, at overveje at placere valgfagene på fritidsinstitutionerne. Dels for at skabe noget afveksling i de fysiske rammer, og dels for at udnytte de faciliteter, fritidsinstitutionerne råder over, som ellers står ubrugte hen en stor del af dagen.

Fritidsinstitutioner skal sikres indflydelse i skolebestyrelsen

Kommunen beskriver i sit oplæg de nye rammer for skolebestyrelsens arbejde. Det foreslås i den sammenhæng, at KKFO-lederen skal deltage i skolebestyrelsens møder, dog uden at have stemmeret. Frie Børnehaver og Fritidshjem mener ikke, at det er foreneligt med forestillingen om et ligestillet samarbejde mellem lærere og pædagoger, at fritidsinstitutionerne ikke repræsenteres med stemmeret i den kommende skolebestyrelse. Det understøtter ikke den nødvendige, gensidige respekt mellem faggrupperne.

Det er så meget desto mere beklageligt, eftersom Kommunen skriver, at det bliver en del af skolebestyrelsens arbejdsopgave at udarbejde principper for samarbejde mellem skoler og fritidsinstitutioner. Det burde jo netop forudsætte, at begge parter er repræsenteret, med stemmeret, i skolebestyrelsen.

Derimod bakker Frie Børnehaver og Fritidshjem varmt op bag Kommunens ønske om at søge Undervisningsministeriet om dispensation til, at en leder fra et lokalt fritidshjem eller dagtilbud kan sidde med i skolebestyrelsen. Det vil styrke samarbejdet mellem skoler, fritids- og daginstitutioner. Ifølge lovtæksten er en sådan repræsentation desværre kun mulig, hvis et dagtilbud eller fritidshjem har fælles ledelse med skolen.

Pædagogerne bør inddrages i skole-hjem samarbejdet

Københavns Kommune fremhæver lovtækstens ord om, at formålet med skole-hjem samarbejdet skal stå klart for både lærere, pædagoger og forældre. Men i Københavns Kommunes forslag til udmøntning fokuseres der udelukkende på forholdet mellem lærere og forældre, mens pædagogerne slet ikke er nævnt. Derfor opfordrer Frie Børnehaver og Fritidshjem Københavns Kommune til at definere pædagogernes rolle i skole-hjem samarbejdet tydeligere. Landsforeningen Frie Børnehaver og Fritidshjem – Klerkegade 10B – 1308 København K Tlf.: 33148890 – E-mail: info@frie.dk – www.frie.dk

Flere af vores fritidshjem har gode erfaringer med, at pædagogerne fra fritidsinstitutionerne inddrages i skole-hjem samarbejdet. Pædagogerne kender børnene fra andre sammenhænge end lærerne, og kan derfor bidrage til at tegne et mere sammenhængende billede af barnet, hvilket kan være til stor gavn for både lærerens og forældrenes forståelse af barnet.

Selvejende institutioner er ikke en del af MED-aftalerne

På baggrund af den nye lovgivning lægger Københavns Kommune op til, at det fremover bliver frivilligt for den enkelte skole, om den vil oprette et pædagogisk råd, idet kommunens fælles pædagogiske råd nedlægges. Kommunen begrundes ændringen med, at man med MED-aftalen allerede har sikret medarbejderindflydelsen rundt om på skolerne, så et pædagogisk råd dermed er overflødig.

Frie Børnehaver og Fritidshjem vil i den forbindelse gøre opmærksom på, at kommunens MED-aftale ikke dækker de selvejende institutioner, da kommunen ikke har arbejdsgiverkompetence overfor institutionerne, og derfor heller ikke har indflydelse på hvordan medarbejderindflydelsen i institutionerne tilrettelægges. Dette er alene en opgave for institutionsbestyrelserne i de selvejende institutioner.

Frie Børnehaver og Fritidshjem opfordrer derfor kraftigt Københavns Kommune til at præcisere, at MED-aftalerne kun gælder i forhold til de kommunale institutioner, og overveje hvordan pædagoger fra selvejende institutioner, som ikke er en del af MED-aftalen, også sikres medindflydelse, når de arbejder på skolen.

Frie Børnehaver og Fritidshjem håber meget, at Københavns Kommune vil se positivt på vores høringsvar, og Frie Børnehaver og Fritidshjem står naturligvis altid til rådighed, hvis kommunen ønsker uddybninger.

På vegne af Frie Børnehaver og Fritidshjem
Lars Wernblad Hansen Politisk konsulent
Tlf.: 33384160 E-mail: law@frie.dk

*Til Børne- og Ungdomsforvaltningen
Københavns Kommune*

København d. 24. januar 2014

Børneringens høringssvar til Københavns Kommunes ”faglige udmøntningsplan” af skolereformen.

Børne- og Ungdomsudvalget har besluttet at sende forvaltningens indstilling til kommunens faglige udmøntningsplan af skolereformen i høring.

Børneringen ønsker i den anledning, at bidrage med nedenstående bemærkninger til indstillingen. Skolereformen vil have grundlæggende store konsekvenser for kommunens fritidsordninger og klubber, hvilket naturligtvis giver store forandringer for børnene og familierne. Selvom dette er velkendt, er konsekvenserne af reformen for disse, på mange måder desværre stadig et ubeskrevet blad. Dette skaber usikkerhed og frustration. Selvom indstillingen på nogle områder forsøger at give svar – er der på mange områder stadig en grå sky over fritidshjemmene og klubbernes fremtid.

Vi har i mange år arbejdet med børn og børns udvikling igennem gode og sunde dagtilbud. Vi anerkender reformens intention om at bringe fritidspædagogikken tættere på skolen, men ser den ikke tydeligt markeret i den faglige udmøntningsplan.

Igennem udviklingen af vores institutioner og de superdygtige medarbejdere, der hver dag med liv og sjæl arbejder for at give børn og unge en tryk, legende og udfordrende hverdag arbejdes der med børnene har vi opbygget en sund kultur, som både bakkes op af forældre og ruster børn til en moderne hverdag.

Vores institutioner tilbyder i dag et neutralt rum, på børnenes egne præmisser og i et tæt og inkluderende samarbejde mellem både institution, skoler, børn og unge, deres forældre og samarbejdspartnere. Det er vigtige elementer for at sikre børn en god og tryk hverdag.

Omvendt kan vi forstå, at intensionen er, at en stor del af netop de erfaringer fra den verden er noget af det som skal med over i skolen. Det håber vi, at det siddende udvalg vil operere efter og gøre til virkelighed. At den kultur og ånd, som er udviklet igennem ildsjæles vilje til at udforske, koblet med vidde rammer, tillid og høj faglighed også vil blive tilgodeset i kommunens udrulning af en af Danmarks historiens største børne- og ungdomspolitiske forandringer.

Lige nu mener vi det er vigtigt at finde konstruktive løsninger, som ikke betyder at vi giver afkald på de gode ting, der ligger i vores gode fritids- og klubtilbud, men omvendt heller ikke bliver genstand for et kluddetæppe af administrative, ansættelses- og ledelsesmæssige udfordringer. Decentraliseringen af indflydelse, som ligger i reformen bør komme vores fritidsordninger til gode og institutionernes indflydelse bør styrkes.

Vigtigt at bevare den frie tanke, fleksibilitet og kreativitet.

Udover at reformen udfordrer reform- og fritidspædagogikken i sine frie og selvstændige rammer, så udfordrer den fremlagte indstilling også den selvejende og *frie tanke, kreativitet og ideudvikling*.

Den kultur, som igennem historien har tegnet sig for frie selvejende og private institutioner, er båret af en særegen tanke, en hverdag igennem medinddragelse, medbestemmelse og demokrati, der netop har givet børn og unge og deres familier stor indflydelse på deres hverdag og et aktivt medejerskab over deres egen tilværelse og samtidig en vigtig opdagelsesrejse i dansk deltagelses kultur.

Ikke nok med, at udmøntningsplanen, som den foreligger, vil udfordre den institutionelle opsætning og børne- og ungdomspolitiske tanke, man tidligere har haft i København. Den kan også betyde en kraftig reduktion i antallet af tilbud, der bygges på netop nogle af de kardinalpunkter reformen siger den bygger på. Decentralisering, medejerskab, faglighed og ikke mindst demokratisk dannelse. Viljen til at gøre en forskel ligger også i rammerne, kulturen og identiteten i forhold til institutionen.

I den forbindelse kan vi pege på nylige undersøgelser der underbygger, at tilfredsheden samt opbakningen til både fritidshjem og klubber – herunder særligt selvejende og private institutioner er meget høj. Disse tilbud bidrager med væsentlig kvalitet til børnenes udvikling, selvforståelse og dannelse til hele mennesker.

Den selvejende form bidrager til inklusion og nærhed mellem forældre, børn og institution, som er unik og skaber stor værdi og en samlet positiv følelse – som alt sammen er med til at skabe gode *resultater*. Ved en reduktion af de tilbud betyder det, at man skal være meget opmærksom på alternativet man bygger. Den viden og de kompetencer, der løbende er bygget op omkring vores fritidshjem, kulturen, samlivet og samspillet, er super vigtige elementer at få med når reformen ruller.

Flere timer i skolen, betyder færre timer i fritidsordning og klub.

Grundlæggende betyder flere timer i skolen, færre timer i fritidsordningerne - medmindre åbningstiden udvides, samt at efterspørgslen til en udvidet åbningstid er tilstede. Dette vil betyde en mærkbar forringelse af tilbuddet til børnene og som det nævnes i indstillingen vil det formentlig også betyde et øget fravalg af tilbuddene.

I lovteksten og indstillingen kan kommunen dispensere og i en vis udstrækning anvende to-voksenordninger og dermed forkorte skoletiden. Det vil være ganske fornuftigt, at sikre en mere voksennær hverdag i skolen og samtidig give mulighed for at børnene også får mere tid i fritidsordningerne. Specielt i de mindre klasser.

Udvalget har imidlertid valgt at lægge pengene fra budget 2014 ud på alle skolerne. Dette reducerer skolernes incitament til opfyldelse af denne mulighed, da pengene ikke rækker til en fuld implementering af to-voksen ordning. Vi synes det er gode intentioner, men har begrundet frygt for at politikernes ønsker, dermed ikke efterleves med den nuværende indstilling.

I forhold til pædagoger med stillinger i klub- og fritidshjem, så betyder en forringet åbningstid også en forkortelse af arbejdstiden. Det vil medføre at der skal udarbejdes modeller, som kan sikre medarbejderne et almindeligt arbejdsliv. Vi ser i den forbindelse frem til kommunens udmeldinger om personale fordelingen og nogle modeller, som kan bevare dels vores institutioners ledelser en frihed og autonomi og samtidig medarbejderne nogle fornuftige arbejdsvilkår

Den åbne skole

I den åbne skole åbnes der for, at skolerne skal/kan der indgå partnerskaber og inddragelse af med en lang række aktører. I den forbindelse nævner indstillingen en række aktører.

I lovtæksten er der åbnet mulighed for partnerskaber mellem fritidsordninger-, klubber og skolerne. I Børneringen ser vi en god åbning for, at kommunen bakker op om muligheden for at kunne udnytte fritidshjem og klubbers gode kapacitet, arbejde, kompetencer og faglighed i forhold til at give børnene netop den intenderede kobling mellem skolen og fritidspædagogikken.

Den mulighed der foreligger med loven er ikke indskrevet i udkastet og vi vil foreslå at kommunen indarbejder eller tilføjer den mulighed i teksten.

Morgenåbning

Københavns kommune lægger med den faglige udmøntningsplan op til en reduktion af antallet af fritidshjem med morgenåbning.

I Børneringen vil vi gerne lægge vægt på, at flere af vores institutioner vil kunne honorere en udvidelse af morgenåbningstilbuddet og vi finder det vigtigt, at sikre at så mange børn som muligt får en god og imødekommende start på dagen.

Vi ser en udfordring i at der i udkastet ikke tages højde for børn fra privatskoler med pasningsbehov i morgentimerne. Såfremt man vælger at placere morgentilbuddet på den kommunale skole vil dette betyde, at privatskoleelever skal starte dagen på en anden skole end den de går på. Her er fritidshjemmene et neutralt rum, hvor blandingen af elever er helt naturlig.

Det vil være fornuftigt at placere lektiehjælpen et neutralt sted.

Lektiehjælp på fritidshjem

Lektiehjælp foreslås varetaget af fritidshjem og KKFO'er for klassetrinnene 0 – 3 klasse.

Lektiehjælpen organiseres under skolen, men placeres på fritidshjemmene. Det virker en anelse bureaukratisk for en ellers rimelig nem løsning. Det er måske også årsagen til at den nærmere udmøntning vil blive særskilt beskrevet i en indstilling i foråret 2014.

Vi ser naturligvis frem til de konkrete ideer om hvordan fritidshjemmene kan/skal bidrage til denne opgave. Hertil ser vi grundlæggende ledelsesmæssige udfordringer i, at skolen skal organisere lektiehjælpen, mens den afholdes af selvstændige institutioner, hvilket kan karambolere med ledelsesretten. Dette bør endvidere ses i lyset af kommunens tillidsdagsorden til institutioner og ansatte.

Vi vil naturligvis af hensyn til børnene og opgavens praktiske udførelse foreslå kommunens udvalg, at satse på tillid og frihed til institutionerne om varetagelsen af opgaven.

Som dagtilbudsloven er stykket sammen er lektiehjælp i dag en opgave, som fritidshjemmene i forvejen leverer.

Forvaltningen ytrer helt forståeligt et behov for at rumme de eventuelle børn, som ikke er indskrevet i et fritidshjem og som fravælger lektiehjælpen.

Det er nu ikke vores oplevelse at fravalget af lektiehjælpen er den største udfordring, men bekymrer os over, at der er mange børn som i dag ikke tilbydes et aktivt forenings, fritids- eller klubliv. Vi foreslår i den forbindelse et bedre samarbejde mellem skole og fritidsordningerne og et mere synligt tilbud. Specielt til de mange børn, som efter skole ikke har et aktivt fritidsliv.

Med venlig hilsen

Nete Dietrich
Direktør

Børneringen

Børneringen er paraplyorganisation for frie- og selvejende institutioner. Herunder 8 fritidshjem og klubber, som rummer ca. 1.000 klubpladser og ca. 250 fritidshjemspladser.